

संस्कृत

सं. १
क्र. नं. १

संस्कृत

अपापजनक

०६०/१२२/०६०

①

अथ आपाजनस्तोत्रप्रारंभः

श्र. मा.

१

(2)

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि अपामा
र्जनमुत्तमं ॥ पुलस्त्येन यथा प्रोक्तं दाह्यस्य महात्मनः
॥ १ ॥ सर्वेषां रोगदोषाणां नाशनं मंगलप्रदं ॥ विष्णु ध
र्मोत्तरे प्रोक्तं सर्वपापहरं परं ॥ २ ॥ चैतन्यं सर्वगं सूक्ष्मं
विक्रियाकालवर्जितं ॥ नोदितं परमानंदं तस्मै सब्रह्म
णे नमः ॥ ३ ॥ श्रीदाह्यस्य उवाच ॥ भगवन् प्राणिनः स
र्वे विषरोगाक्षुपद्रवैः ॥ दुष्टग्रहोपघातैश्च सर्वकालमु
पद्रुताः ॥ ४ ॥ अभिचारककृत्याभिस्यर्गैरोगैश्चदारु

१

णोः॥सदासंपीड्यमानास्तेतिष्टंतिमुनिसत्तम॥५॥येन
 कर्मविपाकेनविषरोगाद्युपद्रवाः॥नभवंतिनृणांत
 न्मेयथावद्वक्तुमर्हसि॥६॥श्रीशुभस्यउवाच॥व्रतोप
 वासैर्यैर्विष्णुनान्यजन्मनि तोषितः॥तेनरामुनिशार्दु
 लग्रहरोगादिभागिनः॥७॥येर्नतत्सवणंचित्तंसर्वदैव
 नरैःकृतं॥विषग्रहज्वराणांतेमनुष्याःदाह्यभागि
 नः॥८॥आरोग्यंपरमामृद्धिमनसायद्यदिच्छति॥तत्त
 दाप्नोत्यसंहिग्धंपरत्राच्युततोषकृत॥९॥नाधीश्राप्नो

अ.मा.

२

(3)

तिनव्याधीनविषग्रहबंधनं ॥ कृत्यास्पर्शभयंवापितो
षितेमधसूदने ॥ ए ॥ सर्वदुष्टसमस्तस्यसौम्यास्तस्य
सदाग्रहाः ॥ देवानामथधृशपोसौ तुष्टोयस्यजनार्द
नः ॥ १० ॥ यः समः सर्वभूतेषु यथात्मनितथापरे ॥
उपवासादिनातेन तोषितो मधसूदनः ॥ ११ ॥ तोषि
तेतत्रजायंतेनराः पूर्णमनोरथाः ॥ अरोगाः सुखि
नोभोगभोक्तारोमुनिसत्तम ॥ १२ ॥ नतेषां त्रात्रवोने
वस्पर्शरोगाभिचारकं ॥ ग्रहरोगादिकंवापिपाप

२

कार्यनजायते ॥ १३ ॥ अथादतानिकृष्णस्य चक्रादीन्या
 युधानि च ॥ रक्षंति सकलापद्मोयेन विष्णुरुपासितः
 ॥ १४ ॥ **हा ल्य उवाच ॥** अनाराधितगोविंदायेन राः
 दुःखभाजिनः ॥ तेषां दुःखाभिभूतानां यत्कर्त्तव्यं दया
 लुभिः ॥ १५ ॥ पश्यद्भिः सर्वभूतस्थं वासुदेवं महासुने
 ॥ समदृष्टिभिरीशेषं तन्मोबुद्धिविशेषतः ॥ १६ ॥ **श्रीपु**
लस्य उवाच ॥ तदक्षामिमुनिश्रेष्ठसमाहितमनाः शृ
 णु ॥ नीलोत्पलदलत्रयापपीतांबरधरं दशि ॥ १७ ॥ शरवं

अ. मा०

३

(५)

चक्रगदापाणिं ध्यात्वापामार्जनं जपेत् ॥ सौवर्णं राजतं
ताम्रं मृण्मयं वानवं दृढं ॥ १८ ॥ अत्र वृणं कलशं पूर्णं स्था
पयेत्तंडुलोपरि ॥ तत्रोदकं समानीय शुद्धं निर्मल
मेव च ॥ १९ ॥ विष्णुं च पूजयेत्तत्र उपचारैः समंत्रकैः
॥ दर्भाणां च शतं चैकं स्थापयेत्कलशोपरि ॥ २० ॥ विरं
चिनासहोत्पन्नपरमं छिनि सर्गल ॥ नुद सर्वाणि पा
पानि दर्भस्वस्तिकरो भव ॥ २१ ॥ कुशमूले स्थितो ब्रह्मा
कुशमध्ये जनार्दनः ॥ कुशाग्रे शंकरं देवं त्रयो देवाः

३

कुशोस्थिताः॥२२॥शरीरेयस्यतिष्ठंतिकुशोथाःजल
 विंदवः॥नशंपतितस्यपापानिगरुडेनेवपन्नगाः॥२३॥
 गृहीत्वातुसमुलाग्रान्कुशान्शुद्धोनपःस्यशेत॥मा
 र्जयेत्सर्वगात्राणि॥कुशाग्रेर्दाल्पशांतिहृत्॥२४॥
 विष्णुभक्तोविशेषेणशुचिस्तप्तमानसः॥रोगग्रह
 विघातानां कुर्याच्छान्तिमिमांशुभं॥२५॥वराहंनारसिं
 हंचवामनंविष्णुमेवच॥धात्वासमाहितोभूत्वादिक्षु
 नामादिविन्मसेत्॥२६॥नरसिंहंचसमभ्यर्च्यशुचौदे

श्र. मा

४

5

शोकुशासने मंत्रैरेतैर्यथा लिंगं कुर्याद्दिग्बन्धनादिकं
॥२२॥ पूर्वैना रायणः पातु वारिजाक्षस्तदक्षिणे ॥ प्रद्यु
म्नः पश्चिमे पातु वास्तु देवस्तथोत्तरे ॥२३॥ ऐशान्यां र
क्षको विष्णुर्वैश्वानर्यां जनार्दनः ॥ नैऋत्यां पद्मनाभस्तु
वायव्यां मधुसूदनः ॥२४॥ ऊर्ध्वं गोवर्धनो देवोऽधरायां
तुत्रि विक्रमः ॥ एताभ्यां दशादिग्भ्यस्तु सर्वतः पातु
केशवः ॥२५॥ जले रक्षतु वाराहः स्थले रक्षतु वामनः
अटव्यां नारसिंहश्च सर्वतः पातु केशवः ॥ २६॥ एवं

४

कृत्वा तु दिग्बंधं विष्णुसर्वत्र संस्मरेत् ॥ अथ यत्र चित्तः
 कुर्वीत न्यासकर्म यथाविधि ॥ ३२ ॥ अंगुष्ठाग्रे तु गोविं
 दं तर्जन्यां तु महीधरं ॥ मध्यमायां दृषी केशमनामिका
 यां त्रिविक्रमं ॥ ३३ ॥ कनिष्ठिकायां न्यसेद्विष्णुं करमध्ये
 तु माधवं ॥ करन्यासविधिं कृत्वा तलंगन्यासमारभेत् ॥
 ३४ ॥ शिखायां केशवं न्यस्य मूर्ध्नि नारायणं न्यसेत् ॥
 मालाधरं जलादे तु गोविंदं तु भ्रुवोर्न्यसेत् ॥ ३५ ॥ चक्षुर्म
 ध्ये न्यसेद्विष्णुं कर्णयोर्मधु सुदनं ॥ त्रिविक्रमं गंडयुग्मे

श्र. मा.

५

(6)

वामनं कर्णमूलयोः ॥३६॥ दामोदरं दंतपक्षौ वा राहं
चिबुके तथा ॥ उत्तरोष्णे हृषीकेशं पश्चिनाभं तथा ध
रे ॥३७॥ जिह्वायां वासुदेवं च तालोचनं रुडध्वजं ॥ वै
कुण्डं कंठमध्ये तु अनंतं नासिकोपरि ॥३८॥ दक्षिणे तु
भुजे विप्रविन्यसेत्युरुषोत्तमं ॥ वामकेतुमहायोगं
राघवं हृदि विन्यसेत् ॥३९॥ भुजां तरे तु विश्वेशं ग्रीवा
यां माधवं न्यसेत् ॥ वक्षस्त्रेश्चानिवासं कुक्षौ काम
प्रदं न्यसेत् ॥४०॥ जठरे देवदेवेशं सनयोश्च महीध

५

6A

रं॥ पातांबरं सर्वतानौदरिं नाभ्यां तु विन्यसेत् ॥ ४१ ॥ क
रेतुदक्षिणे विप्रततः संकर्षणं न्यसेत् ॥ वामेरिपुंदरं
विद्यात्कटिमध्येः पराजितं ॥ ४२ ॥ पृष्ठे क्षितिधरं विद्या
दच्युतं स्कंधयोर्दयोः साधवं वामकुक्षौ तु दक्षिणे यो
गशायिनं ॥ ४३ ॥ पार्श्वयोः पुष्करक्षेत्रं सर्वतो विम्बरू
पिणं ॥ आंत्रेषु विन्यसेत् कल्पवास्तुदेवं गुदेऽप्ययं ॥ ४४ ॥
सायं भुवं मेढुमध्ये तूर्वाश्चैव गदाधरं ॥ चक्रिणं जानुम
ध्ये तु जंघयोरजितं न्यसेत् ॥ ४५ ॥ गुल्फयोर्नारसिंहं तु

श्र. मा.

६

(7)

पादपृष्ठेमितौजसं ॥ अगुलीषु श्रीधरं च पञ्चाक्षं सर्वसं
धिषु ॥ ४६ ॥ नखेषु केशवं न्यस्य न्यसेत्यादतले च्युतं ॥ रो
मकुपेगुडाकेशं कृष्णं रक्तास्त्रिमन्त्रक ॥ ४७ ॥ मनोबु
द्धिरहंकारचिन्तो न्यस्य नार्दनः ॥ इत्यमेकोनपञ्चास
न्नासंकुर्ष्यादतं दितः ॥ ४८ ॥ मानसे चिन्तयेद्देवं नाराय
णमनामयं ॥ नारायणं चेतसि चावुजेक्षणं चतुर्भुजं
शंखं गदायुधुधायुधं ॥ श्रीवत्सलक्ष्मंगलशोभिकौस्तु
भं पीतांबरं सां इपयोदसौभगं ॥ ४९ ॥ महार्हवैदूर्यकि

६

7A

रीरंकुंडलविषांपरिषक्तसदस्रकुंतलं॥उद्दामकांशं
गदकंकणादिभिर्विरोचमानंपुरुषंविचिंनयेत्॥५०॥
एवंन्यासविधिंकृत्वासाक्षान्नाशयणोभवेत्॥तनुर्वि
ष्णुमयीतस्ययावत्किंचिन्नभाषते॥५१॥एवंन्यासंततः
कृत्वायत्कार्यंशृणुतहिज॥पादमूलेतुदेवस्यशंखंतत्रै
वविन्यसेत्॥५२॥वनमालाहृदिन्यस्यसर्वदेवाधिपूजि
तं गदां वक्षस्त्रलेचैव चक्रं चैव तुष्टतः॥५३॥श्रीवस्त्रां
कंकरेन्यस्य पंचांगकवचंन्यसेत्॥आपादमस्तकंचै

अ. मा.

७

(8)

वविन्यसेत्युरुषोत्तमं ॥ ५४ ॥ अपामार्जनकोन्यासः स
र्वव्याधिविनाशनः ॥ आत्मनश्चपरस्यापिविधिरेषउ
दाहृतः ॥ ५५ ॥ वैष्णवेनतुकर्त्तव्यं सर्वसिद्धिप्रदायकं
पूजाकालेतुदेवस्यस्नानकालेतथैवच ॥ ५६ ॥ होमा
रंभेप्रकर्त्तव्यं त्रिसंधंश्च चिनित्यमः ॥ आदौ कृत्वानु
कवचं विष्णुरूपो भवेत्तरः ॥ ५७ ॥ अभयं सर्वभूतेषु।
विष्णुलोकं सगच्छति ॥ नीलोत्पलदलत्रयामंपातांबर
धरं हरिं ॥ ५८ ॥ शंखचक्रगदापाणिं ध्यात्वा पार्जनं

७

8A

जपेत् ॥ वाराहरूपिणं देवं संस्मरन्नर्चयेज्जपेत् ॥ ५६ ॥
वृद्धं नु वृद्धं कात्रं हृद्धं सुफलोचनं ॥ समस्तवेदवेदां
गयुक्तां गंभूषणैर्युतं ॥ ६० ॥ उत्सृज्य भूमिं हस्ताभ्यां पाता
लादुपगृह्यतां ॥ प्राक्षिप्य भूमिं शिरसामूर्ध्नि जिघ्रंत
मच्युतं ॥ ६१ ॥ रत्नवैडूर्यमुक्ताद्यैर्भूषणैरुपशोभितं
ध्यातां वरधरं देवं शुक्रेण माल्यानुलेपनं ॥ ६२ ॥ इत्यंध्या
त्वात्तदात्मानं जपेन्नित्यमंतं द्वियः ॥ अभूत्स्यामः शुभ्र
जज्ञे प्रवाती सत्कौपीनश्चारु कृष्णाजिनश्चीरुत्री रं ॥

अ. मा.

८

(९)

पुंडरीकायताक्षः पायान्मायावामनो ब्रह्मचारि ॥ ६३ ॥
अतिसुमलगात्रं रुक्मपात्रस्थमनं फललितदधिखं
उं पाणिनादक्षिणेन कजशमपूतपूर्णं वामहस्ते दधानं ॥
तरतिसकलदुःखं वामने भावयेद्यः ॥ ६४ ॥ अस्य श्री
अपामार्जनस्तोत्रस्य पुलस्त्यरुषिरनुष्टुप्छंदः ॥ श्री
नृसिंहो देवता अमुतात गोविंदेति शक्तिः दशमुक
स्यदुरितमिति बाजंतघटाटककेशांतेतिकीलकं ॥
ज्वलत्यावकलोचनेतिकवचं ॥ वज्राधिकनखस्यर्शे

८

निवृत्त्यर्थेऽ

११

तिव्यापकंसमस्तारोगंभिलखितार्थेजपेविनियोगः॥३॥
नमःपरमार्थायपुरुषायमहात्मने॥अरूपरूपायव्या
पिनेपरमात्मने॥६५॥निकःशषायशुद्धायधानयोग
रतायच॥नमस्कृत्वाप्रवक्ष्यामियत्तत्सिद्धतुमेवच॥६६॥
गोविंदपद्मनाभायवास्तुदेवायभूभृते॥नमस्कृत्वाप्रव
क्ष्यामियत्तत्सिध्यतुमेवच॥६७॥वाराहनारसिंहायवा
मनायमहात्मने॥नमस्कृत्वा०॥६८॥दामोदरायदेवा
यअनेतायमहात्मने॥नमस्कृत्वा०॥६९॥नारायणा

श्र. मा.

९

10

सकृन्नायविष्णुविश्वेश्वरायच ॥ नमस्कृत्वा ० ७० ॥ त्रिवि
क्रमायरामाय अनंताय महात्मने ॥ नमस्कृत्वा ० ७१ ॥
विष्टरश्रवसेतस्रैक्षीरंभोनिधिशायिने ॥ नमस्कृत्वा ० ७२ ॥
७२ ॥ हृषीकेशाय कृष्णाय माधवाया मुताय च ॥ नमः
७३ ॥ अधोक्षजाय ताक्षाय मत्स्याय मधुघातिने ॥ नमः
७४ ॥ प्रकृन्नायानिरुद्धाय नमः संकर्षणाय च ॥ नमः
७५ ॥ उं नमो वासुदेवाय उपेंद्रश्रीधराय च ॥ नमः ॥ ७
६ ॥ वाराहनारसिंहेशवामनेश त्रिविक्रमः ॥ हयग्रीवे

६

सर्वेत्रा

10A

शंहुषीकेशहराशुभ॥११॥अपराजितचक्राद्यैश्चतु
र्भिः परमायुधैः॥अखंडितानुभावैस्त्वसर्वदृष्टदरो भ
व॥१८॥हरामुकस्यदुरितंदुष्कृतंदरुपोषितं॥मत्सुवं
धार्तिप्रयदंडकृतस्यचयफल॥१९॥पराभिधानसं
हितंप्रयुक्तमभिवारिकं॥गरस्यर्शमहारोगप्रयोगं
जरयाजर॥२०॥हरयेवाकृदेवायनमष्कृष्णायखड्गि
ने॥नमःपुष्करनेत्रायकेशवायादिचक्रिणे॥२१॥म
होवरिपुस्कंधदृष्टचक्रायचक्रिणे॥दंष्ट्रोदृष्टक्षिति

६

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com